

Ј.З.У. ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ул. 50 Дивизија бр.6, Скопје www.iph.mk e-mail: info@iph.mk

Телефон: (02) 3125-044, 3223-354, 3226-510 Факс: 3223-354

Трезорска сметка - ЈЗУ ИЈЗРМ - 100000000066005 Народна банка на РМ
Сметка на Буџетски корисник: 6602500053-531-56 Приходна шифра: 723819

Скопје, 9.08.2022, 2019

ПРЕДМЕТ бр. 08-1926/1

ДО:
Здружение на граѓани за заштита на човекови права ОД НАС ЗА НАС –
Скопје
Ул. Вич бр.28/36
Скопје

Предмет: Одговор на барање за пристап до информации од јавен карактер
Врска: 07-1654/1

Врз основа на Барање за пристап до информации од јавен карактер од страна на Здружение на граѓани за заштита на човекови права ОД НАС ЗА НАС – Скопје доставено до ЈЗУ Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија на ден 01.07.2022 и Жалба бр.08-208 од 01.08.2022 година до Агенцијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер, ЈЗУ Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија (ИЈЗ РСМ) Ве информира за следното:

1. Задолжителната имунизација против определени заразни болести во Република Северна Македонија, се спроведува согласно важечката законска и подзаконска регулатива вклучувајќи ја и Програмата за задолжителна имунизација на населението во Република Северна Македонија. За тековната година, тоа е Програмата за задолжителна имунизација на населението во Република Северна Македонија за 2022 година (Сл. Весник бр. 07/2022). Согласно наведената Програма, децата до 14 годишна возраст задолжително се вакцинираат против акутен вирусен хепатит Б, туберкулоза, заболувања предизвикани од хемофилус инфлуенца тип Б, дифтерија, тетанус, голема кашлица, детска парализа, мали сипаници, заразни заушки, рубеола, инфекции предизвикани од хуман папилома вируси, инфекции предизвикани од ротавируси и инфекции предизвикани од *Streptococcus pneumoniae*, согласно Календарот за имунизација. Институтот за јавно здравје не е надлежен за набавка на вакцините и одобрување за ставање во промет.
5. Времетраењето на имунитетот создаден после вакцинацијата против различни болести може да биде различен. Затоа постои *Календар за имунизација* со препорачано време и дози на вакцинација/ревакцинација, а со цел да се постигне најдобра имунолошка заштита. На следниот линк е обезбедено објаснување за времетраењето на имунитетот после секоја вакцина и научната основа за вакцинацијата <https://www.who.int/teams/immunization-vaccines-and-biologicals/policies/the-immunological-basis-for-immunization-series>

10. Во Правилникот за имунопрофилактика, хемиопрофилактика, лицата кои подлежат на овие мерки, начинот на изведување и водење на евиденција и документација (Службен весник на Р.М. бр. 177/2015) се наведени контраиндикациите за имунизација кои можат да бидат општи (Чл.7-8) и посебни (наведени со секоја вакцина посебно), а по траење може да бидат привремени (Чл.9) или трајни (Чл.10).
11. Во Институтот за јавно здравје нема податок за утврдени трајни контраиндикации за вакцинација во периодот 2017-2022 година.
15. Согласно член 11 од Законот за заштита на населението од заразни болести (Службен весник на Р. Македонија бр. 66/2004, 139/2008, 99/2009, 146/2014, 150/2015, 37/2016), заштитата на населението од заразни болести опфаќа општи и посебни мерки за спречување на појавата, раното откривање, спречувањето на ширење и сузбивањето на заразните болести и на инфекциите. Во членовите 12 и 13 од овој Закон се наведени општите и посебните мерки. Вакцинацијата (имунопрофилактика) е една од посебните мерки, содржана во Член 13.
Општите и посебните мерки дадени во Законот се сублимат за превенцијата и контролата на сите заразни болести. Во однос на вакцино-превентабилните заболувања, најдобра и единствена мерка која дава соодветни резултати е вакцинацијата.
16. Согласно достапните податоци, досега не е забележан случај на заболување по вакцинација од трите болести од кои МРП вакцината заштитува, додека ретко се регистрираат заболени, претходно вакцинирани од една од трите болести Ова најчесто се случува во епидемии, како што беше случај и во последните големи епидемии на заразни заушки (2007-2009) и мали сипаници (2010-2011 и 2019) во Македонија.
17. Прележувањето на едната од трите болести од кои штити МРП вакцината не е пречка за понатамошна вакцинација на детето со МРП вакцината. Имено, доколку детето прележало мали сипаници, МРП вакцината се аплицира по Календар за имунизација со цел да се спречи појава на заразни заушки или рубеола кај истото дете. Дополнителна доза вакцина не може да направи штета кај оние лица кои се комплетно вакцинирани ама може да биде од корист - како бустер доза го засилува имуниот одговор при контакт со заболени од некоја од болестите против кои се вакцинира!
18. Бенефитот од вакцинацијата е спречување на појава на заболувања, тешки форми на болест, но и смртен завршеток од болестите кои може да се спречат со вакцинација, односно намалување на стапката на заболување и стапката на смртност, посебно кај детската популација. Главните ризици поврзани со давање вакцини се несаканите ефекти, кои се речиси секогаш благи (црвенило и оток на местото на инјектирање) и исчезнуваат во рок од неколку дена. Сериозните несакани ефекти по вакцинацијата, како што е тешка алергиска реакција, се многу ретки. Токму затоа придобивките од употребата на вакцините за превенција од болести се многу поголеми од можните несакани ефекти. Постојат заразни заболувања кои се ерадицирани (искоренети) во светот како што се на пр. големите сипаници и детската парализа, други заболувања (дифтерија, мали сипаници, рубеола) се елиминирани или пред елиминација благодарение на вакцинацијата која се спроведува против нив.

22. Ваксините не предизвикуваат туку превенираат болест против која се вакцинира. Постојат неколку типови на вакцини: мртви вакцини (кои содржат инактивирани микроорганизми или нивни делови), вакцини произведени на база на генетски инженеринг и живи вакцини. Живите вакцини содржат атенуирани (ослабени) вируси или бактерии кои иако се реплицираат во организмот не предизвикуваат болест, туку го стимулираат на имун одговор. Доколку, после апликација на жива вакцина сепак се развијат симптоми карактеристични за заболувањето, овие симптоми се обично со благ тек и ова се смета како несакана реакција по вакцинацијата, а не болест.
23. Оралната полио вакцина (ОПВ) содржи атенуиран (ослабен) вакцинален сој на вирус, кој го активира имунолошкиот одговор во организмот. Кога детето е вакцинирано со ОПВ, ослабениот вакцинален сој на вирус се реплицира во цревата во одреден ограничен период, и го стимулира развивањето на имунитет со создавање антитела. Во тоа време, вакциналниот вирус се излучува надвор од организмот. Во региони со несоодветни санитарни услови, овој излачен вакцинален вирус може да се шири во непосредната заедница (и на тој начин да им понуди заштита на другите деца преку „пасивна“ имунизација), пред на крајот да изумре. Во ретки случаи, ако во популацијата има сериозно низок опфат односно популацијата е недоволно имунизирана, екскретираниот вакцинален вирус може да продолжи да циркулира подолг временски период. Колку подолго на вирусот му се дозволува да преживее, толку повеќе генетски промени може да претрпи. Во многу ретки случаи, вирусот од вакцината може генетски да се промени во форма што може да предизвика парези или парализи - познато како состојба на циркулирачки полиовирус добиен од вакцина (cVDPV). проблемот овде не е во самата вакцина туку во слабиот опфат со вакцинација, кога населението е оставено незаштитено и подложно на полиовирус, без разлика дали е добиен од вакцина или се работи за див полиовирус.
- На секој милион вакцинирани со ОПВ има 3-4 деца кој кои се јавува пареза/парализа асоцирана со апликација на полио вакцината (VAPP). За да се отстрани било каков ризик од детска парализа како резултат на вакцинален сој на полиовируси, ОПВ во светот постепено се заменува со ИПВ, од април 2016 година. Замената на ОПВ со ИПВ (инактивирана полио вакцина) е направена и во нашата земја со воведување на поливалентните вакцини во националниот календар за имунизација во чиј состав се наоѓа ИПВ. ОПВ повеќе не се користи во нашата земја.
- Согласно податоците на ЦЗО <https://polioeradication.org/polio-today/polio-now/> во 2022 година во Европа не е регистриран случај на cVDPV.
28. Согласно Чл.10 од Правилникот за имунопрофилактика, хемиофилактика, лицата кои подлежат на овие мерки, начинот на изведување и водење на евиденција и документација (Службен весник на Р.М. бр. 177/2015), Барање за утврдување на трајни контраиндикации за спроведување на имунизација кај поедино лице, може да поднесе докторот кој спроведува имунизација или пак епидемиолошка служба на ЦЈЗ/ОЕ, односно ЦЈЗ Скопје, после спроведено истражување околу пријавената поствакцинална компликација.
29. Согласно Законот за заштита на населението од заразни болести во чл. 35 став 2 се вели: „Докторот од ставот 1 на овој член е должен претходно да изврши преглед на секое лице што треба да се вакцинира, при што одредува контраиндикација за вакцинација ако постои“.

Одговорите на прашањата под реден број 2,3,4,6,7,8,9,12,13,14,19,20,21,24, 25,26,27,30,31,32,33 не се во надлежност на Институтот за јавно здравје, следствено да се побара стручно мислење од релевантни институции.

ЈЗУ Институт за јавно здравје
на Република Северна Македонија

Директор
Доц. Д-р Шабан Мемети

Изработиле: Д-р Кристина Ставридис
Д-р Драган Кочински

К. Ставридис
Д. Кочински

Одобрил: Прим. Д-р Гордана Кузмановска

Г. Кузмановска

Доставено до:

- Здружение на граѓани за заштита на човекови права ОД НАС ЗА НАС – Скопје
- Архива на ИЈЗ РСМ